

TOIMINTAKERTOMUS 2016

Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOS on 11 suomalaisen kansalaisjärjestön vuonna 1998 perustama säätiö, joka rahoittaa ihmisoikeuksia edistäviä kansalaisyhteiskunnan hankkeita kehitysmaissa. Säätiö rahoittaa toimintansa pääosin Ulkoasiainministeriön tuella.

Toiminta vuonna 2016

Tarkoituksensa toteutumiseksi KIOS rahoitti kansalaisjärjestöjen ihmisoikeushankkeita strategisesti valituissa maissa Itä-Afrikassa ja Etelä-Aasiassa. Vuoden aikana ei järjestetty hankehakua, vaan KIOSin asiantuntijat käsittelivät edellisen vuoden hakemuksia ja vastaanottivat muutaman jatkohakemuksen. Toimistolla rekisteröitiin 9 (109) hakemusta. Uusia hankepäättöksiä tehtiin 10 (24 vuonna 2015), joista 4 (13) suuntautui Itä-Afrikan fokusmaihin. Etelä-Aasiaan suuntautui 6 (11) hanketta. Hankemaksatuksia suunnattiin Itä-Afrikassa Etiopiaan, Burundiin, Kongon demokraattiseen tasavaltaan (Kivujen alue), Ruandaan, Keniaan ja Ugandaan ja Etelä-Aasiassa Afganistaniin, Bangladeshiin, Nepaliin, Pakistaniin, Sri Lankaan, Tiibetiin, Intiaan sekä alueellisiin hankkeisiin näillä alueilla. Eniten hankkeita oli käynnissä vuoden lopussa Keniassa 7 (8), Ugandassa 6 (9), ja Nepalissa 5 (7). Vuonna 2012 hyväksytyistä 38 hankkeesta oli meneillään yksi vuoden 2016 lopussa. Vuonna 2013 hyväksytyistä 31 hankkeesta oli meneillään yksi vuoden 2016 lopussa. Vuonna 2014 hyväksytyistä 31 hankkeesta oli meneillään seitsemän vuoden 2016 lopussa. Vuoden 2015 hyväksytyistä 22 hankkeesta oli 18 meneillään vuoden 2016 lopussa. Vuoden 2016 aikana päätettiin yhteensä 23 (34) hanketta. Toimintavuotta aikaisemmin myönnettyjä hankkeita vuosilta 2012–2015 oli vielä meneillään 27 (26) vuoden lopussa.

	Vuosi 2016				Vuosi 2015			
	uusien hankkeiden lkm	hanke-maita	hanke-rahoitus euroa	%	uusien hankkeiden lkm	hanke-maita	hanke-rahoitus euroa	%
Aasia fokusmaat	6	4	299 000	65 %	10	6	539 700	45 %
Aasia muut	0				1	1	36 800	3 %
Afrikka fokusmaat	4	3	160 700	35 %	13	4	621 700	52 %
Afrikka muut	0				0			
Yhteensä	10	7	459 700	100 %	24	11	1 198 200	100 %

Taulukko 1. Vuosina 2016 ja 2015 myönnettyjen hankkeiden lukumäärät ja myönnetyt rahoitukset alueittain

Alueellisista hankkeista EHAHRDP:n hanke päättyi 2016. EHAHRDPin toiminta on kehittynyt vuosien saatossa niin tuloksekkaaksi, että se sai UM:n suoran rahoituksen toimintaansa. Pitkäaikainen yhteistyö KIOSin kanssa

muuttanee näin muotoaan. Muut KIOSin rahoittamat alueelliset hankkeet jatkuvat vuodelle 2017. Viimeinen kumppanuushanke ugandalaisen ACODEVin kanssa päättyi vuonna 2016. Kumppanuushanke toimintaa vastaavassa muodossa ei enää jatketa.

Toimintavuoteen vaikuttivat voimakkaasti säätiön valtionavustuksen leikkaus 41 %:lla ja UM:n uudet ohjeistukset rahoituskaudelle 2016-2017 sekä suunnitelmat tulevaa ohjelmakautta 2018-2021 koskien. Rahoituskauden lyhyiden vuoksi toimintavuonna tehtiin lähinnä vuoden pituisia hankesopimuksia. Strategiakaudella 2016-2020 KIOSin fokusmaat ovat Nepal, Sri Lanka, Kenia, Uganda ja Ruanda sekä tiibetiläiset pakolaisjärjestöt. Tukea voidaan kanavoida myös Etiopiaan, Ruandaan, Bangladeshiin ja Pakistaniin sekä alueellisiin hankkeisiin Itä-Afrikassa ja Etelä-Aasiassa. Uuden valtionavustuspäätöksen myötä kaikki KIOSin hankerahoituspäätökset lähetetään UM:n hyväksyttäväksi ennen hankesopimuksen allekirjoittamista. KIOS sekä muut erityissäätiöt Abilis ja Siemenpuu kävivät neuvotteluja ulkoministeriön kanssa, jotta mahdolliselta, vuodesta 2018 lähtien alkavaksi suunnitellulta 15%:n omavastuusuudelta vältyttäisiin.

Vastauksena UM:n muuttuneisiin vaatimuksiin KIOS mm. jatkoi hanketyön indikaattoreiden ja tuloraportoinnin kehittämistä, muokkasi ihmisoikeusperustaiseen lähestymistapaan nojautuvat hankerahoituksen hyväksymiskriteerit entisten hylkäskriteereiden tilalle. Säätiö osallistui tulevaa ohjelmakautta koskeneeseen suunnittelutyöhön.

KIOSin hallitus kokoontui vuoden aikana 6 kertaa. Hallitus käsitteli kokouksissaan 45 (213) hankehakemusta, joista hyväksyttiin 11 (22) joko toiminnanjohtajan tai hallituksen päätösinä ja hylättiin 14 (159). Suurin osa (11) jouduttiin hylkäämään säätiön muuttuneen rahoitustilanteen takia. Niiden lisäksi hallitus käsitteli 23 (32) hankkeen päättämisen¹. Vuoden 2015 lopussa käynnissä oli yhteensä 37 (50) hanketta.

Viestintä, koulutus ja varainkeruu

KIOS panosti viestinnän ja varainkeruun kehittämiseen vuonna 2016. Uudet kotisivut julkaistiin vuoden 2016 alkupuolella. Loppuvuodesta säätiön kehitettiin säätiön viestintää sosiaalisessa mediassa erityisesti Facebookin kautta. KIOSin viestintähanke vuonna 2016 oli ”Ilman ihmisoikeuksia ei ole kehitystä” -julkaisu, jossa aasialaiset ja afrikkalaiset ihmisoikeuspuolustajat kertovat työstään. Julkaisusta saa myös tietoa kansainvälisistä ihmisoikeusjärjestöistä ja KIOSin tukemien järjestöjen työstä kehittyvissä maissa. Julkaisusta painettiin 3000 kappaletta. Haastatteluja julkaistiin myös Youtuben kautta videoina.

KIOS alkoi kehittää varainkeruuta ja perusti varainkeruutyöryhmän, jonka laatiman varainkeruustrategian säätiön hallitus hyväksyi joulukuussa. Julkaisun mainosmyynti tuotti varainkeruun tuottoja 3 620 euroa sekä mainosvaihtoja, mm. radiomainoksen Radio Helsinkiin. KIOS järjesti keväällä 2016 joukkorahoituskampanjan, joka tuotti 1 060 euroa, jonka netto-osuus siirrettiin EHAHRDPille burundilaisten ihmisoikeuspuolustajien hyväksi tehtävään työhön. Lisäksi Medialukiossa järjestettiin taksvärkkikeräys, jonka tuotto oli 5 640 euroa ja sen nettotuotto siirrettiin KIOSin kumppanijärjestölle INSECille toimitettavaksi edelleen koulujen työn tukemiseen Nepalissa. KIOS järjesti ihmisoikeuspuolustajien turvallisuuteen painottuneen koulutuksen toimittajille joulukuussa 2016. Kouluttajina toimivat Frontline Defendersin toiminnanjohtaja Andrew Anderson ja Erka Koivunen F-Securesta.

¹ Toiminnanjohtaja hyväksyi joulukuussa 2016 kolmen hankkeen päättämisen. Nämä saatetaan hallituksen tietoon 2017. Yhtä hyväksytyistä hankkeista ei pystytty aloittamaan.

Hallinto ja talous

Uuden säätiölain myötä KIOS uudisti sääntönsä ja rekisteröi ne patentti- ja rekisterihallituksessa syksyllä 2016. Myös hallintosääntö uudistettiin. Toiminnanjohtaja sai yksinoikeuden edustamiseen käytännön asioissa. Säätiöllä ei ollut vuonna 2016 tutkimustoimintaa, ja sen kehittämistyö liittyi sen omaan toimintaan.

Ulkoasiainministeriön valtionavustuspäätöksen mukaan KIOSille myönnettiin valtionavustusta vuosille 2016-2017 2 240 000 euroa, 1 120 000 kullekin vuodelle, mikä tarkoitti noin 41%:n laskua edellisvuoteen (2015: 1 900 000 euroa). Edelliseltä vuodelta siirtyi 226 695,51 € (72 692,73 €) käyttämättä olevaa avustusta. Säätiö myönsi hankeavustuksia 459 700 € (1 198 200 €) uusiin hankkeisiin. Myönnettyistä uusista avustuksista maksettiin 267 000 € (576 090 €). Lisäksi maksettiin vuosina 2012–2015 myönnettyjä hanketukia 502 893 (2011-2014: 558 988 €). Vuonna 2016 uusien avustusten keskiarvo oli 45 970 euroa (2015: 49 925 euroa; 2014: 44 619 euroa ja 2013: 38 352 euroa). Tiedotushankkeeseen käytettiin 69 999,51 € (38 156,30 €). Vuodelle 2017 siirtyvän tuen määrä on 137 642,82 € (226 695,51 €). Seuraavalle vuodelle siirtyy 12 355,91 € (124 248,43€) hankerahoituksesta, 69 076,55 € (41 988,38) € hankehallinnosta ja 56 210,35 € (60 458,70 €) hallinnosta.

	Käytetty 2016		Käytetty 2015		Käytetty 2014	
Hankehallinto 25 %	252 911,83	22,58 %	433 011,62	22,79 %	385 536,39	21,42 %
Hallinto 10 %	116 248,35	10,38%	129 541,30	6,82 %	129 618,32	7,20 %

Taulukko 2. Vuosien 2016, 2015 ja 2014 hankehallinnon ja hallinnon kulut (%-osuudet laskettu myönnetystä valtionavustusta)

Säätiön peruspääoma 25 816,85 € on sijoitettu kokonaan sijoitusrahasto Gyllenbergin Bond (B) -korkorahastoon, joka sopii maltillisille sijoittajille. Rahastosijoituksen hankinta-arvo oli vuoden 2015 lopussa 42 489,33€ (42 489,33€) ja markkina-arvo 54 036,35 € (52 496,93 €). Tilikauden ylijäämä oli 5325,90 € (1 237,12 €).

Säätiön hallitus ei saanut palkkiota. Säätiön henkilökunnalle suoritettiin korvauksia palkkana, luontaisetuina ja päivärahoina Suomessa hyväksytyjen säädösten sekä säätiössä hyväksytyyn palkkausjärjestelmän ja henkilöstöpoliittisen ohjeistuksen mukaisesti. Lähipiiriin kuuluvien henkilöiden kanssa ei ollut taloudellisia sitoumuksia. Perustajajärjestö Vammaiskumppanuus on edustettuna säätiön hallituksessa, ja säätiöllä on vuokrasopimus tämän perustajajärjestön kanssa, mihin liittyen säätiö on antanut vuokravakuuden (7 440 €).

Arvio tulevasta kehityksestä ja tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Keväällä 2017 KIOSin toiminta evaluoidaan osana UM:n teettämää laajempaan kansalaisjärjestöevaluaatiota. KIOS hakee vuoden puolivälissä UM:stä rahoitusta kaudelle 2018-2021. Toiminnan puitteita ja mahdollista ohjelmallisuutta peilataan suhteessa UM:n asettamiin uusiin vaatimuksiin. KIOSin tulevaa ohjelmakautta laaditaan nojautuen vuosien 2016-2020 strategiaan. Työn ohjelmallisuutta on tarkoitus vahvistaa pitkäkestoisten hankkeitten sekä arvioinnin ja indikaattoreiden kehittämisen kautta. Hanketyössä painotetaan edelleen tukea paikalliselle ihmisoikeustyölle, ihmisoikeuspuolustajia ja heidän turvallisuuttaan. Tuki kohdentuu strategian fokusalueille, ja hankerahoituksen tehokasta käyttöä sekä monipuolista tukea kehittyvien maiden ihmisoikeustyölle painotetaan. Hankehallintoa kehitetään, esimerkiksi hakemusohjelmat uudistetaan. KIOS järjestää seminaarin teemalla Yritysvastuu ja ihmisoikeudet toukokuussa 2017. Varainhankinnan tuottoja pyritään lisäämään painottaen yrityksiin suuntautuvaa varainkeruuta.